

Strătorul

REVISTA LITERARA ȘI ARTISTICA

SUMRAUL:

- E. Lovinescu . . . . T. V. Stefanelli
 Elena Farago . . . . Cântă astăzi viața...
 G. Murnu . . . . . Vrăjitoarea
 Alexandrina Scurtu . Cu aripi desfăcute
 George Căiș . . . . . Legături de cauzalitate
 G. Siloiu . . . . . Cântecul muncitorilo

CRONICI:

- Mihail Iorgulescu : Tudor Arghezi ;
 L. Rebreanu : Noul director general al
 Teatrelor.

Editura ALCALAY & Co.

UNLEU

APARE SĂPTĂMAŢAL

A apărut:

E. LOVINESCU

„CRITICE“

VOL. I și II

EDIȚIA II

à Lei 8.—

EDITURA ALCALAY

SBURATORUL

REVISTA SĂPTĂMÂNALĂ LITERARĂ, ARTISTICĂ ȘI CULTURALĂ

BCU Cluj / **COLABORATORI:** y Cluj

F. Aderca, Gh. Brăescu, Ion Buzdugan, Luca Ion Caragiale, Al. Cazaban, G. Cair, Gh. Cornea, Maria Cunțan, Ludovic Dăuș, N. Davidescu, V. Demetrius, A. Dominic, Alexis V. Draculea, Victor Eftimiu, Elena Farago, Ion Săn-Giorgiu, Ion Al. George, Otilia Ghibu, I. Gorun, G. Gregorian, M. Iorgulescu, Ignotus, D. Iov, E. Lovinescu, M. Lungeanu, N. Mihaescu-Nigrim, Virgiliu Moscovici, A. Moșolu, Constanța Marino-Moscu, A. Mândru, Liviu Marian, Claudia Millian, Corneliu Mojdovanu, G. Murnu, D. Nanu, C. Nași, Ramiro Ortiz, Maria Pamfile, Hortensia Papadat-Bengescu, M. Pașcanu, I. Peitz, Ion Pillat, Al. Popescu-Telega, Dragoș Protopopescu, I. Petrovici, Al. Rally, L. Rebreanu, Eugen Relgis, Marcel N. Romanescu, G. Rotică, Al. Terziman, H. Sanielevici, Alexandrina Scurtu, F. Șirato, G. Silviu, Barbu Solacolu, Al. T. Stamatiad, G. Stratulat, Caton Theodorian, A. Toma, Ada Umbră, T. Vianu, I. C. Vissarion.

ABONAMENTE:

UN AN . . . . . LEI 50 = ȘASE LUNI . . . . . LEI 30

Pentru învățători, profeși și studenți

UN AN . . . . . LEI 40

PREȚUL UNUI EXEMPLAR 1 LEU

SBURATORUL se găsește de vânzare la toate librăriile și chioșcurile de ziare din România Mare

Abonamentele se primesc la Librăria Alcalay & Co. și la administrația revistei.

Administrația: Strada Sărindar No. 14

— BUCUREȘTI —

Manuscrisele, corespondența și schimbul pe tot timpul verii se vor trimite pe adresa d-lui E. Lovinescu, la Fălticeni.

SBURĂTORUL

REVISTA LITERARĂ, ARTISTICĂ ȘI CULTURALĂ

Director: E. LOVINESCU

T. V. STEFANELLI

Pentru publicul mare existența lui Stefanelli se va revela odată cu vestea morții lui. El nu era, totuși dintre călătorii rămași în drum, din lipsă de mijloace sau din inadaptare; a mers încet dar a ajuns pe culmi. În cariera lui tenace de *Beamter* austriac s'a urcat pînă la treapta de consilier la Curtea de casațe din Viena și printr'o activitate culturală pur romnească de cîteva decenii în întreținuta Bucovină, bătrînul și-a deschis porțile Academiei romîne. Cele două oficialități i-au dat deci răsplata cuvenită, la Viena și la București; i-a mai lipsit doar notorietatea. Discreția persoanei lui și obișnuința unei cariere ermetice l'au făcut însă să n'o dorească. A murit așa dar cam la o parte, în tăcerea pe care i-o impunea și modestia caracterului și larma evenimentelor...

* * *

Moartea își lărgeste domeniul printre cei cu care ne-am amestecat destinele. Doși desrobește uneori, e totdeauna impresionantă. După scutirea izvoarelor dorințelor și la amurgul unei cariere multiple ar trebui să fie bine venită. Ne emotionează însă prin tragedia despărțirii definitive; în durerea roastră e și un egoism. Mortul se dă ce cu suava senzație a eliberării; îl plîngem totuși. De fapt, ne plîngem pe noi: dispariția lui ne a desposedat. Viața nu e numai un fapt de conștiință solitar; e un fenomen social. Trăim nu numai în noi ci și în alții, în toți cei cu care ne împărtășeam ideile și sentimentele. Fenomenul conștiinței se petrece în noi; rădăcinile ei se întind însă departe în jur spre a-i alimenta viața. Cînd

domeniul acesta se restringe mereu prin moarte, viața noastră își îngustează și ea izvoarele. Vai de omul rămas singur din mijlocul generației și al prietenilor lui!

* * *

În Stefanelli nu voi evoca pe omul de carieră și de cultură, ci pe bătrînul meu prieten și pe tovarășul unui refugiu de doi ani. În orașelul în care scriu aceste rânduri, nu e tei sub care să nu ne fi adăpostit, împărțindu-ne temerile și speranțele. Se refugiase din Bucovina lui de la începutul războiului mondial și dintr'un impunător K. K. Hofrath, devenise un modest pensionar fără pensie (fără „penziune“ cum spunea el), impresurat de nevoile alimentației și de nesiguranțele viitorului...

Cu dînsul și cu bătrînul general Em. Lăzărescu, atît de juvenil în nesecata lui vervă, ne-am încovoiat îngrijorarea deasupra tuturor comunicatelor, comentîndu-le, exaltîndu-le, fără să ne pierdem nădejdea. Numai cînd oștile crăiești au recucerit Cîmpulungul și tunurile bubuiau la Gura-Humorului, ne-a cuprins disperarea. Cîtă strategie și diplomatie n'am făcut împreună în grădinița comunală, în timp ce aeroplanelle bicefale se rotiau deasupra noastră, și zările se înroșiau! Se apropiă cercul de fier al impresurării, cu porțiți de ieșire pentru noi, dar atît de amenințator pentru bătrînul refugiat bucovinean, pe care-l aștepta răzbunarea împărătească...

În zilele friguroase, cînd zăpada ne alungă, ne strîngem în pacea binefăcătoare a unei librărioare locale. Printre tomurile brăcuite și în fața slovelor străbune, uitam de războiu. Ca în romanele lui Anatole France, ne petreceam timpul în docte conversații: bătrînul avea o minte intactă, o cultură făcută, și, cea ce e și mai rar, o curiozitate mereu ațîțată.

* * *

Cînd m'am întors acum din nou în orașelul meu, Stefanelli nu mă mai putea cunoaște. La cîteva zile a și murit. Nu știu dacă trebuie să-i plîng desrobirea, sau să

mă pling pe mine, care 'mi petrec singur serile sub tei prieteniei noastre de doi ani, și răsioiesc ceasloavele librăriei locale, fără a mi putea comuna impresiile. Ceia ce e dincolo de mormint nu se știe. Imi rămine însă sbuciumul și regretul. În mormintul lui, Stefanelli duce și o parte din mine, de care nu avea dreptul să mă despozeze: doi ani de intimitate sufletească, de speranțe, de îndoială și de biruință...

E. LOVINESCU

Fălticeni, 26 Iulie.

Cântă astăzi viața...

Dorul meu,
Deschide-ți cartea celtuită,
Și-ți respiră'n soare și-ți respiră'n vânt
Paginele 'n care pe albastru-ți cânt
Și-a cernut făcerea pulberea-i cernită...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dorul meu,
Deschide-ți cartea celtuită,
Și mă 'nvață iarăși cântul bunei-vești,
Să mi-l cânt cum cântă florile 'n ferești
Oglindită 'n geamul larg—deschis în soare...

Dorul meu!..
În suflet mi-a crescut o floare!..
Apăr-o de vânturi și dă-mi vîers s'o cânt...

Dorul meu,
În geamul larg—deschis în vînt
Cântă astăzi viața, cântă 'nflorată,
Cald ca nicăierea, sfînt ca nici-odată...

ELENA FARAGO

VRĂJITOARE

Viața-i vrăjitoare.
M'a chemat la sine
Ca la sărbătoare
Cu cântări div ne.
Viața-i vrăjitoare.

Ca să mă desfete,
Grijile să 'mi culce
De făcut îmi dete
Vinul cel mai dulce,
Ca să mă desfete

Raiul îmi deschise
Drumurilor mele.
De trăiam în vise
Și pluteam în stele...
Raiul îmi deschise.

Și-mi cânta: Copile,
Fii voios, tresaltă.
Fi-vom nopți și zile
Veseli laolaltă.
Și-mi cântă: Copile,

Pân'la bătrânețe
Am plăceri anume.
Vezi ce frumusețe,
Ce comori pe lume.
Pân'la bătrânețe.

Dragul meu, iubește
Totul ca pe tine
Și 'ndumnezește
Ce-i frumos și bine,
Dragul meu, iubește.

Dac'aici n'ai parte
S'atli fericirea,
N'o câtă departe,
Nu e nicăerea
Dac'aici n'ai parte.

Iată îns'o floare,
Mândra Cosânzeană.
Mai fermecătoare
Și mai năsdравănană.
Iat'a lumii floare.

Aur avea 'n plete
Și, pe gât (de) nalbă,
Ca să mă desfete.
Ea purta o nalbă,
Aur avea 'n plete.

Când mi-eși în cale,
Ea nimic nu-mi zise,
Doar pași agale
Și un pic surăse,
Când 'mi eși în cale.

Doamne ce minune
Fata ei și mersul!
Nu o poate spune
Cântecul și versul
Doamne, ce minune!

Dar a fost nălucă,
Vrajă din departe,
Dor pustiu de ducă
Dor pustiu de moarte.
Dar a fost nălucă.

Cu aripi desfăcute

*Cu aripi desfăcute fericirea
Sburase lângă mine și, uimită,
Simțisem cum în fața-i aurită
În desvelire îmi scâldam privirea.*

*Dar a sburat și'n ziua ostenită
Rămase golul, plin de stăpânirea
Trecutului, purtându-și amintirea:
O umbră mare'nuzare asvârlită*

*Atunci n'am mai știut ce-a fost cu mine
Și ce mai este, m'am simțit străină
Și singură în seara care vine...*

*Am plâns încet... în lacrimi de lumină
Iși picura durerea mea amarul
Căci fericirea îmi făcuse Darul*

De-a se restrânge'n viața mea haină...

ALEXANDRINA SCURTU

LEGATURI DE CAUZALITATE

Intr'un colț de stradă, doi cerșetori: un orb și un olog. Orbul era înalt și voinic, putea duce'n-spinare o povară cât de grea.

Ologul era puțintel, îl puteai ridica într'o mână.

Pe orb îl îndruma un copil; pe olog îl târa pe patru roțițe, un țigan.

Și cerșeau toată ziua, cu grai plângător!..

Înimile miloase, trecând pe lângă ei, îi ajutau când pe unul, când pe altul; dar tot ce primeau, erau datori să împartă cu conducătorii lor, paraziți nesătioși, care și sporeau din zi în zi pretențiile.

Intr'o dimineață, copilul și țiganul se învoiră și cerură un nou spor, dar atât de mare, ca biștii cerșetori nu putură plăti și atunci au fost părăsiți.

Și pe când se văitau unul altuia, ologul, lovit de o idee fericită, zise orbului.

„Te văd voinic să dărâmi un zid; eu sunt ușor ca o pană. Ca să mă plimbi pe umeri toată ziua, ar fi pentru tine o jucărie, în schimb eu îți voi împrumuta ochii mei.

„Vei umbra deci și pentru mine, voi vedea și pentru tine, și vom scăpa de trântorii cari ne trăiau pe spinare.

„Unde mai pui economia de glasuri: vom cerși pe rând, odihnindu-ne pe rând..

«Și apoi înlăturăm concurența de până acum dintre noi..

Orbul se învoi buuros..

Trecătorii, văzând mizeria asociată, ajutau mai cu spor, până când, cu prisosul adunat, cerșetorii își cumpărară un căluț și un cărucior.

Ologul mâna și orbul cerșea.

Și traiul le fu mult mai înlesnit și și putură târa zilele mai puțin amărăți de vitregia soartei..

*

Această scurtă istorioară mi a venit în gând, ascultând povestea amicului S..

Înainte de a vă împărtăși această poveste, o observație de ordin general:

Pe lângă fiecare tânăr cu stare, înflorește câte un prieten intim, nelipsit de lângă el, zi și noapte.

De obicei această umbră a junelui milionar, e un băiat sărac, pe care lenea l'a sfătuit să ducă o astfel de viață, nu tocmai demnă, dar destul de frumoasă, pentru că pe lângă amortizarea grijei zilei de mâine, îi aduce un trai plin de acelaș farmec, ca și când soarta i-ar fi aruncat lui în spire milioanele prietenului său.

Roșul acestui prieten-umbră, variază după slăbiciunile milionarului : Unuia îi place să'l faci să râdă : umbra va fi deci unul dintre mucaliții cunoscuți ; altuia îi plac petrecerile : umbra va fi un bețivan chefliu ; unuia îi place să colinde lumea : umbra va fi un gospodar, însărcinat cu bagajele, biletele, hotelurile, programul de călătorie, altuia intrigile și cancanurile : umbra va fi un pui de lele, bărfitor și intrigant... Si așa mai departe...

Acum iată povestea :

Intre bogătaşul Raul Almăgeanu și sclivisitul Leon Grigoraș, erau legăturile acestea dintre om și umbră.

Raul Almăgeanu ducea greul câtorva milioane, cu toate consecințele lor : automobile, casă luxoasă, folosire din toate... dar era un timid și lipsit de îndrăzneală față de femei — singura lui patimă.

Leon Grigoraș, neam de boer scăpătat, moștenea tembelizmul și lenevia rasei. Era însă înzestrat dela fire cu o inteligență vie, manieri alese și mai cu osebire cu o înfățișare elegantă. Stăpâna gustul de a se îmbraca cu o artă, care făcea din el cea mai grațioasă siluetă, din câte se arată prin localurile noastre „selecte“.

Cu asemenea calități nu e greu să înnebunești femeile.

Invoiala era așa :

Almăgeanu ținea pe Grigoraș din toate nevoile vieții și tot luxul bărbătesc trebuincios pentru cucerirea femeilor.

Grigoraș avea îndatorire ca să seducă orice femeie va plăcea prietenului său și, la momentul oportun, să dispară, lăsând timidului rolul cel mai ușor : să dea drumul aurlui și să cumpere.

Bunicară : vedeau în cutare local o femeie frumoasă, Almăgeanu o semnală prietenului său, apoi eșă și aștepta afară în automobil

Grigoraș, cu ochii lui frumoși, deschidea focul... Eleganța lui triumfă și după câteva minute, îndrăzneala împlinea restul...

El oferea prietenei sale automobilul, pe care'l trecea drept al său, adăugând că înăuntru mai are un prieten, de care nu trebuie să se jeneze.

La mașină se legă cunoștința cu Almăgeanu, căruia timiditatea-i dispărea...

După plimbarea de rigoare, o sete închipuită îi coboră

la Flora și, mai târziu, îi găseai ge căteși trei la o masă într-o cabină... La șampanie chelnerul anunța un telefon pentru „conășu Grigoraș“ care apoi se scuză, cu accente dureroase, că trebuie să i părăsească, pentru o afacere grabnică.

Almăgeanu, stăpân pe situație — măcar că ochii duduiei stăreauu întristați în direcția iubitului dispărut — căuta să o mângâie în felul său, și, unde nu izbutea fizicul, triumfau la sigur banii teie...

Și așa își încropea iubirile vremelnice, junele milionar, împlinind părțile lui slabe, prin grația binevoitoare a prietenului său.

Dupa ce furia trecea, am cul Leonică avea voie să se folosească și el de calitățile lui de băiat frumos, nici odată însă mai înainte de dezlegarea formală.

Până când, într-o zi Grigoraș ademeni, pentru prietenul său, pe Tanța Mitulescu cea mai dragălaşe blondină, din câte făcuseră aripă în primăvara aceea.

Mimevrând arta seducțiunii însă, de rândul acesta, Grigoraș căzu îndrăgostit.

Dar firea lui cinstită nu îndrăzni să calce pactul dintr'un început, ci așteptă cu răbdare *dezlegarea*, care întârzia mai mult ca de obicei.

Tanța însă, copil tânăr și cu iluzii, fu izbită de schimbul al cărui obiect fusese și, deși primise generozitatea largă a lui Almăgeanu, simțise în sufletul ei o aburire dureroasă, pentru modul puțin demn cum a fost ademenită.

Grigoraș, simțea zi cu zi valul cald al iubirii cum îi inundă sufletul, până când, mușcat de gelozie, numai așteptă, ci mărturisii Tanței patima lui și părerea de rău, pentru rolul jucat, pe care l găsea acum înjositor la culme!

Fata îl respinse, dar el reveni, adăugând că e gata de orice sacrificiu.

Intr-o zi ea-i spuse:

— Deși m'ai jicuit adânc, dar pentru că păstrez încă ceva din impresia puternică, ce mi-ai făcut să simț atunci, primesc, dar cu o condiție:

E'implinită mai dinainte, zise Grigoraș înebunit!

— Uite ce e: Știi că Raul îmi face toate plăcerile și chefurile. De asta n'am să mă plâng.. Am însă de plătit unei femei o datorie de 1200 lei, și n'aș vrea să-i cer lui bani, și-ar închipui cine știe cel. Datoria e într-o poliță, cu termenul mâine... Dacă poți plăti acea sumă, sau cel puțin să obții o amânare de o lună, voi fi a d-tale..."

— Adresa acelei femei!.. strigă înfrigurat Grigoraș, mă duc chiar acum să vorbesc cu ea.

— Nu e nevoie, răspunse Tanța, o voi trimite mâine dimineață la d.ta.

— Admirabil!.. reluă el, cu gândul să arunce acelei femeii o sută—două și să preschimbe polița.

A doua zi, pătrundea în camera arbitrilor eleganțelor, Leon Grigoraș, o femeie vărsnică și urâtă cu zmei!

— D-ta ai o poliță de 1200 lei, semnată de domnișoara Tanța Mitulescu?

— Da domnule, și scadența e azi.

— Domnișoara n'are bani și m'a rugat să intervin ca să o prelungești... Vei primi o sută de lei și dobânda pentru viitor.

— Asta nu se poate, zise femeia cu hotărâre: trebuie plătită imediat, altfel o protestez.

— Dacă spui că n'are bani!.. reluă Grigoraș.

— Poți să mi-o plătești d-ta pentru dânsa, mai zise ea, străfulgerată de o rumeneală candidă.

— Eu?.. tăcu el mirat..

Ea urmă cu aprindere:

„N'ai băgat de seamă de câteori ți-am eșit în cale, numai ca să te văd, pentru că te ador de mult și în tăcere!.. (cu exaltare): Cedează-mi, și numai am nici o pretenție, voi rupe polița în fața d-tale... Nu mă refuza — sfârși ea dramatic — aș muri!“

Leon rămase un moment ca tâmpit, apoi îl prinse un râs nebun!

Dar femeia i-o reteză scurt, îndreptându-se spre ușă.

Tanța, pierdută pentru un nimic?..

Numai era vreme de gândit:

Si Grigoraș, stăpânindu-și un cutremur de scârbă, dus numai de ideia ființei iubite, cedă..

În aceeași zi, se înfățișă fetei triumfător, întinzându-i polița ruptă.

— E de prisos, îi zise dânsa indiferentă, această datorie nu există..

Polița era dată de mine ca să fac un bine nevastei portarului, care murea după dumneata!..

„Cum vezi, dragă S... încheiai eu, și între orb și olog sunt aceeași legături de cauzalitate, ca și între oamenii tăi de lume, mai puțin ingratitudea.“

GEORGE CAIR

E L E G I I

III

Buzele tale de flacări mi au dat înflorite petale
Și de pe ele am sorbit mierea ca dintr'un potir,
M'a 'nvăluit ca o apă noaptea din pletele tale
Și pe obraji ți-am cules cel mai aprins trandafir.
Șarpele brațelor albe ușoare și moi ca o blană
Leagăn de patimi mi-au fost, dorului aprig mormânt—
Patimei mele bolnave i-ai dat tu otravă și brană
Și mi-ai ucis cu-n sărut demonul meu neînfrânt.
...Inșă când după iubire capul pe perne-ți cade
Și obosit cercetez apele ochilor vii,
Sufletu-mi tainic tresare străpuns ca de vârfuri de spade
Și mă aprinde atunci dorul din ore târzii.
Toată ți ai dat frumusețea și patima și dulce și caldă
Unde a murit însă acum visul meu sfânt și stingher?—
Caut zadarnic în ochii ce'n lacrimi limpezi se scaldă
Sufletu-ți tânăr și nou, colțul tău veșnic de cer...

ION SĂN-GIORGIU

Cântecul muncitorilor

Noi suntem tii vitregi ai soartei, și prin noi
Cei risipiți în fabrici, — milioane anonime —
Se macină durerea și visele sublime
Și se creiază forma dintăiu, a lumii noi!...

Din lacrimile noastre s'a adăpat pământul
Și stropi din ochi noștri-s în unda din pârdu
Și sânge dintr'al nostru în orice bob de grâu,
Și-s gemetele noastre în miez de noapte, vântul...

Noi n'avem nici odihnă, nici adăpost n'avem,
Și nimeni nu ne-alină durerile grozave
Copii fără vlagă, femeile bolnave
Și o viață fără farmec și plină de blestem!...

Și totuși, mâna noastră împarte atât belșug
Și atât dărnicie ne însoțește rodul —
Că ar putea să aibă cu mult prea mult norodul
Sortit să ducă lipsă, în lanțuri și sub jug!...

Dar sufletul pe care-l purtăm nepribănit
De-ocările, de ura, de poștele vrăjmașe,
Mai poartă'n el scânteia luminilor uriașe —
Nădejdea, — ca o stâncă de neclintit granit...

Și mâine, 'n zorii zilei, când în avânt aprins
Va izbucni în flăcări durerea noastră mută —
Va mistui păcatul, — și sfântă și tăcută
Va 'nsămănța iubire pe rodnicul coprins...

G. SILVIU

TUDOR ARGHEZI

D-l Tudor Arghezi e un reformator al poeziei române. Grandiosul concepției sale se întrupează într'o uimitor de nouă *sintaxă ritmică*. Sufletul său mare și cuprinzător se contopește cu Infinitul. Odată cu moartea poetului *o omenire se va stânge*.

Conștient de valoarea darului poetic purtat în inima sa, cere creatorului suprem: *pacea și răbdarea s'o caut și s'o cânt*. *Rîga de vecernie* cuprinde avântul spre noutatea purificatoare a lumii.

Reformatorii își croesc cu sânge drumurile cele largi pe cari omenirea viitoare va merge neîmpiedicată

Cuvântul meu să ardă
 Cândirea mea s'arunce soc
 în sinagoga lor bastardă
 și ciurma 'n formă de cocardă
 să cadă 'n pieptul lor de foc
 căscat de-apururi de noroc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Să-mi fie verbul limbă
 de flacări vaste ce distrug
 trecând *ca șerpii când se plimbă...*
 Cuvântul meu să fie plug
 ce fața solului o schimbă
 lăsând în urma lui belșug

(Rugă de seară).

O cugetare profundă e totdeauna tenebroasă. Cu atât mai prețioase și mai strălucitoare vor fi scăpărările inspirației de-a lungul nopții gândurilor.

O feastă *s'asvârle din umeri titani*.
 De streanguri atârână *martiri de bitum...*
 Statui se răstoarnă în grupe de fum.
 Se clatină cerul sub pași suverani.
 Prin cete compacte se spintecă drum
 Și frigul străpunge plămâni golani
 Și bântue ploaia 'n castani
 Și 'n suflet remușcă trecutul postum

(Sintaxă ritmică)

Admirabilă prin plasticitatea imaginilor este și *Absolutio*, gest quasidivin de îndurare și iertare pentru bietele făpturi stîpilate:

Nu putem termina analiza profundeii concepțiunii despre viață fără a nu reține încă 2 bucăți valoroase nu numai prin conținut, dar și prin haina în care se investimântă acest fond original.

O, pentru veci tu și ei mai fi
 Și-ai fost mă 'ntreb, vreodată?
 Atât pustiu mă 'nvălu
 Când sub un plop mi se trezi
 Tot darul de-altădată.

Farmecul lucrurilor nemai auzite și de o rară distincție poetică îl cuprind și fragmentele din: *Puțin*:

Cu trupul tău de califea
 Ce tremură de fin ce-i,
 Imi amintești de ochii de cafea
 Din genele Ilincei

sau:

O, du-te fluture din nou
 Luminile te chiamă
 Și prin al liniștei ecou
 Fii băgător de seamă!

(Puțin)

Dragostea poetului e și ea alta decât cele ale muritorilor de rând:

O sărutare fără spazme
 O 'mbrățișare solitară
 Și corpuri limpezi de fantasme
 Din care setea-mi seculară
 Să verse vinul sideral
 In arșițele caverne
 Din stânca mea de mineral
 Inmormântată printre perne.

Uneori iubirea e mai răzătoare, sensuală chiar, însă reținută

... s'o prind de mână
 Și c'un șold de pieptul meu
 Să o sprijin la fântână.

Alte ori iubita e surprinsă de ciudățeniile iubitului. Ochii lui o văd altfel decât toată lumea:

Și capul tău mi-i drag
 Căci e ca *malu 'n stuf*
 Unde păiajeni dorm
 Pe zori făcute puf.

Dormiți, dormiți!
 Hipnoza nopții suflă boare
 în mușchii voștri veștejiți
 și mâine veți avea isvoare
 din spor, pământul să stropiți
 cu bale călătoare.

Finalul își găsește perechia în *Stihuri* remarcabile prin
 ampezimea și vigoarea plină de nouitate a formei:

Dă-i lapte de ești mună, dă-i sânge: curtezană
 Și inima 'n curvie ți-o fă de Cosinzeană.

O gândire nouă are nevoie și de o sintaxă poetică nouă.
 Formele vechi s'au compromis prin vetustatea lor. În ele abia
 de băguiau clasicii. Modernului îi trebuie un ritm frânt după
 bătăile inimei. Sintaxa cea veche trebuie și ea dărâmată. Miroase
 a mușgai logica ei.

Priviți modelele cele noi și admirați logica lor.

O! Cine-ar zice că pe-aici
 Au fost vreodată flori,
 Privighetori
 Și cărți citite cu ochii mici
 În care latele panglicii
 întorsu-s-au de-alăteia ori?

(Sfârșitul toamnei)

Sau:

Și cum coboară noaptea al'dată așteptată
 Imi pare veche luna și steaua ce se-arată
 Ca un perete de armă en care-aș fi vână
 Și fără glas, cu luna și noi ne-am ridicat.

(Toamnă)

Corectivul se află îndată. Poetul e în stare să inoiască
 și bolta cerească. Avântul său e remarcabil prin puterea lui:

Și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii
 Purtând în vârful lăncii, spre cer, o stea mai nouă.
 (Ruga de vecernicie)

Ar fi păcat să părăsim lumea astrelor fără a menționa și
 clasicul vers din *Declamația lui Caligula*:

Și printr'insul zugrăvite lebedele par și luna.

Poezia *Tăcere* în'adevăr că ne închide gura de entuziasm.
 Toate aceste forme noi, toată această extraordinară topică a
 frazei poetice e fără pereche în literatura universală.

Unicul ei exemplar se găsește numai în poezia de mai
 sus. Spațiul ne lipsește pentru a o reproduce în întregime.

Când trece puntea, poetului i se pare că :

*Genunchii copți ca grâul
Duc somnului prinos
Fără 'ndoială râul
Își lasă pleoapa 'n jos*

(Adolescență)

Hotărât : d. Tudor Arghezi e un șef de școală.

MIHAIL IORGULESCU

Noul director general al teatrelor

Criza de care suferea Teatrul Național și pe care atâți doctori savanți umblau s'o tămăduiască prin operații inoportune, pare a se apropia de o deslegare norocoasă. Teatrul Național a dobândit un director nou. Și d-l Victor Eftimiu, noul director, poate să curme, dacă nu toate, cel puțin principalele neajunsuri de care a suferit teatrul și din pricina cărora a fost ținta celor mai înverșunate atacuri, pornite de chemați și nechemați.

Mersul unei instituții depinde numai de conducere. Asta-i o axiomă prea banală și totuș rămâne mereu în picioare. Niciodată o instituție nu s'a zdruncinat din cauza legii sau statutului ei, ci todeauna din cauza incapacității conducătorului. Puține țări în lume au legi mai multe și mai bune ca România. Nu ne lipsesc legile, ci cei care să le aplice cum trebuie. Cu actuala lege a teatrelor Pompiliu Eliade a dat stagiunile cele mai frumoase, și artistice, și materiale. Bolșevismul actorilor și influența bolșevizantă a comitetelor indică numai slăbiciunea directorului.

D-l Victor Eftimiu vine într'un ceas greu în fruntea Teatrului Național. Dar aduce entuziasmul tinereței, cunoașterea oamenilor și priceperea omului de teatru. Și toate acestea dominate de voința hotărâtă de-a munci. O promisiune bună, de care se pot lega speranțe bune. Insoțite de o energie de fier, calitățile noului director ar putea lesne stârpi răul din Teatrul Național.

Ca autor dramatic, d-l Victor Eftimiu ar putea să echilibreze și să înalțe repertoriul, în primul rând repertoriul. Azi, când avem alături cel puțin două teatre de dramă și comedie care exploatează actualitatea bulevardieră străină, Teatrul

Național trebuie să-și hotărască singura directivă ce i se impune: opere originale și opere clasice. Autorii români nu mai au nevoie de încurajare, ci de sprijin. Încurajarea lipsei de talent ar fi tot atât de păgubitoare ca și neocrotirea celor buni. Încurajarea cu orice preț e egală cu discreditarea. Deci: selecția binevoitoare... Clasicii sunt izvorul frumosului. Teatrul Național e dator să continue opera începută atât de promițător de Pompiliu Eliade și lăsată în părăsire de urmașii lui slabi...

Ca om de teatru, d. Virgiliu Eftimiu ar putea reda Teatrului Național prestigiul artistic necesar. Cu mijloacele și elementele sale excelente, Teatrul Național trebuie să fie în fruntea progresului nostru artistic. Noul director cunoaște evoluția artei dramatice din străinătate. Nu i se cer revoluționări, ci o modernizare potrivită împrejurărilor. Ni-e dor de ansambluri bune, rezultate din concursul tuturor talentelor, de spectacole îngrijite până la cel din urmă detaliu...

Tineretea d-lui Victor Eftimiu e o cheazășie de muncă. Direcția Teatrului Național nu e o sinecură: Numai politicianismul nostru nenorocit a fost în stare să o considere post politic, în loc s'o încredințeze specialiștilor, s'o lase să-și facă continuitatea fără de care nu se poate realiza progresul. Dar tineretea și dorința de muncă a noului director trebuie să nască și energia indispensabilă pentru conducerea primei noastre scene. Energia înlătură intrigile, influențele dăunătoare, coteriile primejdioase. O singură voință trebuie să se manifeste în toată activitatea teatrului. Chiar o greșală atunci se trece mai lesne cu vederea. Amestecul societărilor în conducere trebuie să înceteze cu desăvârșire. Artistul să-și vadă de artă. Curmându-se bolșevismul stelelor, va dispărea nemulțumirea celor mici și se vor așterne cu toții la muncă, spre binele instituției și al celor ce o alcătuiesc.

Numai când teatrul își va relua fizionomia normală se va vedea ce lipsuri sunt în legea care-i fixează mersul. Atunci deabia se va putea discuta chestia reformelor.

Dl Victor Eftimiu poate să fie directorul de mult așteptat. Simpatii largi îi înconjoară venirea. Simpatii îndreptățite. Pentru binele Teatrului Național credem și dorim că va împlini așteptările.

L. R.

A APĂRUT

ANUL II

No. 2

Lectura pentru toți

:: MAGAZIN ILUSTRAT LUNAR ::

SUB DIRECȚIUNEA D-LUI E. LOVINESCU

Sumarul:

Nedreptății și favoriții literaturii . *E. Lovinescu*
Așteptare (poezie) . . . . . *Alexandrina Scurtu*
Regina Elisabeta (nuvelă) . . . . . *Maiorul Gh. Brăescu*
Povestea Cucului . . . . . *I. Dragoslav*
Civilizația Germană . . . . . *George Cornea*
Povestea noastră (poezie) . . . . . *I. N. Pârvulescu*
Pe Șantier (schiță) . . . . . *Andrei Braniște*
S. M. F. S. F. 300 L (schiță umoristică) *G. M. Vlădescu*

Abonamentele se fac la **Librăria ALCALAY & Co.**

Lei 86 pentru un an

„ 18 „ șase luni

Prețul unui număr Lei 4.—

EDITURA ALCALAY

A PĂRUT:

E. LOVINESCU

CRITICE

VOL. III

EDIȚIA II-a

LEI 10

EDITURA ALCALAY

ULTIMELE NOUȚĂȚI

I. PETROVICI

Amintiri universitare

Prețul 8 LEI